DHAGHELOT
EN
MIDDELEEUWS VOOR BEGINNERS

Dhaghelot
en
Middeleeuws
voor beginners

Door de poorten van de middeleeuwen

Deel II

Catharina van Ruijven

© 2026 Catharina van Ruijven
Vormgeving binnenwerk en omslag: Bert Holtkamp

Inhoud

	DEEL VIII	9
104	Sultan Saladin, geb. 1137 In Tikrit, overleden te Damascus in 1193	11
105	Het Heilige land	14
106	Dhaghelot	15
107	Philippe II Augustinus regeert van 1179-1223	15
108	Franciscus van Assisië, italië, 1181-1226	18
109	De Federatie	21
110	Dhaghelot	21
111	Frankrijk, Lodewijk de Achtste, heerser van 1223 tot 1226	22
112	Duitsland, keizer Frederik de Tweede van het roomse, geb. 1193, Reg. 1220 -1250	23
113	Helvetië of Zwitserland	29
114	Keizer Rudolf van Habsburg van Duitsland en het Roomse rijk van 1273 tot 1291	34
115	Engeland Henry III, geb. 1207, regeert 1216-1272	39
116	Een tempelfeest in Holland	43
117	Frankrijk, Lodewijk de Negende, de heilige. Hij regeert van 1226-1270	49
118	De Federatie	50
119	Dhaghelot, enorme tempels	51
120	Dhaghelot	55
121	Engeland Edward I, geb. 1239, regeert 1272 - 1307	57
122	Frankrijk, Philippe de Derde 1270-1285	62
123	Frankrijk, Philippe de Vierde, 'de Schone', 1285-1314	65
124	Engeland Edward de Tweede 1307-1327	75
125	De Federatie	77
	DEEL IX	79
126	Het laatste avondmaal, paus Clemens de Vijfde en Philippe de Goede	81
127	Ramses' feest, Plato leefde rond 450 v. Chr., Mozes, Baba Vanga en Nostradamus	86
128	Dhaghelot	88
129	Italië, Dante Alighieri (1265-1321)	89

130 Italië: Giotto di Bordone 1266-1337 100
131 Dhaghelot en de natuur 107
132 Europa, de zwarte dood, 1347-1355 109
133 De Federatie 111
134 Italië: Leontius Pilatus, Giovanni Boccaccio 1313-1375, Francesco Petrarca 1304-1374 112
138 Frankrijk, Philippe de Vijfde 1316-1322 117
139 Frankrijk, Karel IV 1322-1328, einde van de dynastie van de Capetingers 118
140 De Federatie 118

DEEL X 121
141 Philippe de Zesde van Valois 1328-1350 en Edward de Derde 1327-1377 123
142 Dhaghelot 130
143 Koning Edward de Derde van Engeland, 1327-1377, geb. 1312 131
144 Frankrijk, koning Karel de Vijfde, de Wijze, 1364-1380 135
145 Frankrijk, koning Karel de Zesde, geb. 1368, koning van 1380-1422, Philippe de Stoute, hertog van Bourgondië en voogd van Karel de Zesde van 1380 tot 1404 139
146 Frankrijk, Karel de Tweede van Navarra, 1332-1387 143
147 Dhaghelot 147
148 De anarchie 147
149 Frankrijk: hertog Philippe de Stoute van Bourgondië, regent van Frankrijk: 1380-1404 151
151 Engeland, koning Richard II, geboren in 1367, regeert van 1377 tot 1399 153
152 Engeland, Jan van Gent, geb. 1340, overleden in 1399, Henry de Vierde van Lancaster, geb. 1367, regeert van 1399 tot 1413 158
153 Isabeau van Beieren, 1371-1435 164
154 Hertog Philippe de Stoute 166
155 De Federatie 174
156 Engeland, koning Henry de Vierde, regeert 1399-1413, koning Richard de Tweede, geb. 1368, regeert 1377-1399 174

DEEL XI 181
157 Engeland, koning Henry de Vijfde, geb. 1387, regeert 1413-1422 183
158 Dhaghelot, gevaren in kasteel Leeds, van Eijck 184

159 De slag bij Azincourt in 1415 185
160 De vrede van Troje, 1415-1420 186
161 Shakespeare 1564-1616 189
162 Engeland, Shakespeare en Henry de Vijfde, 1413-1422 196
163 Dhaghelot 200
164 Vredesverdrag van Troje van 1415 tot 1420 200
165 De Federatie 201
166 Karel de Zesde, geb. 1368, En Henry de Vijfde 203
167 Vincennes 206
168 Frankrijk, Karel de Zevende, geb. 1391, regeert 1422-1461 208
169 Catharina van Valois 211
170 Dhaghelot en de hofschilder Van Eyck 211
171 De Federatie 213
172 Chinon 213
173 Kasteel Blois 215
174 Bevrijding van Orléans op 10 mei 1429, Jeanne d'arc, geb. 1412(?) – 30 mei 1431 215
175 Isabeau van Beieren 220
176 De Federatie 221
177 Dhaghelot 221
178 Frankrijk, Karel VII, geb. 1403, regeert 1422–1461 222

DEEL XII 225
179 Brabant en de hertog Philippe van Bourgondië 227
180 Shakespeare 231
181 Kasteel Leeds, Joanna is terug 232
182 Valiant Thor, 16 maart 1957 235
183 Jeroen Bosch, 1450–1516, tijdgenoot van Philippe de Goede, regeert 1419–1467 237
184 De Federatie 243
185 In de ringen van het water 243
186 Shakespeare (1564-1616) 248
187 Twee zonen 250
188 Antarctica en schuilkelders 252

DEEL VIII

104 Sultan Saladin, geb. 1137 In Tikrit, overleden te Damascus in 1193

Saladin, afkomstig uit het Arabische koninkrijk der Soennieten reist in 1167, samen met zijn oom, een veldheer, af naar Egypte. Het doel is de Fatimidische kalief te verdedigen tegen de kruisvaarders en hem bij te staan in de strijd deze brutale indringers te verdrijven. De Fati-miden structureren de macht volgens een hiërarchisch systeem waarbij viziers de leiding hebben over de provincies onder het toezicht van de machtige kalief. De kalief werd verdreven door de kruisvaarders, waardoor het bestuur uiteen valt. Hierna begeeft de Saladin met zijn troepen zich naar Egypte om de kalief bij te staan. Het is het jaar 1167 n. chr. Sinds het jaar 969 n. chr. is het Arabische vorstenhuis van de Fatimiden aan de macht in Noord Afrika en Egypte, zij wisten door veroveringen Syrië en Palestina aan hun rijk toe te voegen. Wat Ramses al had voorspeld is werkelijkheid geworden: Egypte verliest zijn macht door uiteenlopende opvattingen over het geloof van priesters. Met hun volgelingen en andere sektes bestrijden ze elkaar. Binnen het Arabische vorstendom is het Soennitische geloof de overheersende religie. De kalief en de Fatimiden in Egypte identificeren zich met het Sjiïsme, dat nauwelijks als religie kan worden beschouwd, maar eerder als een doctrine van welzijn, zij zijn erop uit om de controle over de Soennitische volgelingen te veroveren. De kalief verlangt ernaar als een god vereerd te worden, wat keer op keer te veel en te extreem is voor de Soennieten. Saladin heeft het begrepen, het Sjiïsme en de kruisvaarders bevallen hem niet. Salah-ed-Din, beter bekend als Saladin, komt in Egypte aan waar de kalief tegenover de kruisvaarders kwam te staan en de Kalief verdreven werd. Saladin verovert in het jaar 1171 Egypte en wordt zelf de machtigste vizier, 'een Kalief bij staan is niet meer nodig in dit land,' is zijn mening. 'Iemand die mij om hulp roept moet weten dat hij zelf ook aan de tand word gevoeld.' Iemand die zich als een god wil laten vereren hoort hier niet rond te lopen. Het kalifaat der Fatimiden is in 1171 ten einde.

Zijn reis met zijn oom is niet tevergeefs geweest, de ruzies moeten stoppen, zijn legers waken hier over. In het jaar 1174 word hij sultan van Egypte, Damascus en Syrië, en vanaf 1183 zwaaide hij ook de scepter over Mesopotamië. In 1187 behaalt de Sultan een indrukwekkende overwinning in de velden nabij Tiberias, vlak bij Hattin. Hij veroverde Beiroet, Saïda, Accon en Jeruzalem. Guy de Lusignac, de grootmeester van zowel de tempeliers als de Johanniter orde, en koning van Jeruzalem wordt gevangen genomen. Tijdens de

belegering van Acca in 1191, door Saladin, was de slag zo gruwelijk geweest, met een teveel aan doden en gewonden dat de Duitse kruisridderorde, de Johanniter orde, hier een hospitaal vestigde, deze orde werd de zorg en hulp verlenende status toegekend. De veroveringen waren met zoveel slachtingen gepaard gegaan dat het verzorgen van gewonden noodzakelijk werd geacht. Jeruzalem behoort nu toe aan de Sultan, terwijl Aleppo in 1183 eveneens in handen van de sultan kwam. De handel routes fluisteren de laatste nieuwtjes door: men dient daar, ver weg, op zijn hoede te zijn voor de spionnen van de sultan, 'hij kent geen genade,' iets waar voorheen de kruisvaarder het alleenrecht op had, moorden, dit doet Saladin nu ook, gevangenen bestaan niet meer. Deze woorden blijven terugkomen: 'De bezigheden van de paus hebben een blijvende impact op de Sultan achtergelaten,' hij waarschuwt: 'wie een van ons dood is een ketter, doden zonder reden heeft niets meer met het christendom te maken, wij gaan hetzelfde doen.' De sultan verklaart dat degenen die wreed tekeer gaan tegen vrouwen en kinderen misdadigers zijn en dat niemand meer op genade hoeft te rekenen.' Jarenlang heeft hij de meest afschuwelijke scènes aanschouwd, hij kon niets doen, zijn leger stond dat niet toe, maar nu is zijn leger er een van formaat, hij is de grootste en hij heeft geduld. Kruisvaarders die terugkomen fluisteren nieuwtjes door. 'Te paard reisde hij van de ene heuveltop naar de andere, waar hij getuige was van wat leek op het werk van slagers. Dat is nu wel genoeg geweest,' zei hij.

De paus in Rome verklaarde: 'Filosofen kunnen in de hel vergaan; wij zullen nieuwe legers sturen.' Hij stelt tegelijk in 1183 de inquisitie in, een meedogenloos leger in dienst van de paus rekruteert hij, dat zich over het gehele Roomse Rijk verspreidt, elke filosoof die zich negatief uitlaat over de kruistochten vindt de dood. Plotseling is deze terreur overal in Europa aanwezig, de meningen tegen de kruistochten dient de kop in gedrukt te worden, brandstapels en bomen is de straf. 'Het grote geduld van Saladin om de kruisvaarders uit te roeien drijft de spanningen op. De paus blijft troepen sturen, een fractie overleeft, hoelang gaat dit nog duren? Tot iemand hem dwingt te stoppen, eerder niet.' Na de hemel en de hel was ook het vagevuur uitgevonden, studenten gaan alles verbranden wat belastend kan zijn en niet op tijd in veiligheid kan worden gebracht, huiszoekingen bepalen of iemand wel of niet de doodstraf verdient. Filosofische werken, astrologische studies, stof voor literatuur en theater, politiek getinte poëzie, geen enkele vrije gedachte is toegestaan. Lectuur van Plato of Aristoteles, en Fiore, wie dit in bezit heeft krijgt de doodstraf. Bij twijfel geldt de bisschoppelijke regel, 'schuldig', zo is elke twijfel en onduidelijkheid weg genomen.

Manteldragers laten hun donkere mantel thuis, de straten zijn leeg, de handelsroutes zwijgen. De angst is dodelijk. Niemand durft zich nog af te vragen of het wel verantwoordelijk is dat Europa door Rome bestuurd wordt. 'Zwijg mensen, dan hoeft u niet te vluchten naar holen en andere ongemakkelijke onderkomens, niets meer zeggen is het beste, elk woord kan verkeerd worden uitgelegd.' De inquisitie raast door Europa.

Saladin heeft geduld. 'Hier viel niets te rijmen met menselijkheid, hier vonden geen drama's plaats maar misdaad op het hoogste niveau van barbaarse ontwikkelingen. Dat kruisridders en hun ondergeschikten alleen maar opdrachten van de paus uitvoerden, daar stond niemand nog bij stil, keizer Nero zou een brave man geleken hebben bij deze christelijke opdrachtgever. 'Deze bende van slagers en beulen zal hier nooit de overhand krijgen.' Als voorbeeld plaatst de sultan een kruisridder in een torentje met open ramen met zijn hoofd op een tafel. 'Nu kan iedereen aanschouwen hoe ik een hoofd afhouw, met een klap hakt hij het hoofd er af. Iedereen moet nu weten hoe snel ik het christendom beheers, elke kruisvaarder is nu overbodig. De lessen van de kruisvaarders zijn leerzaam geweest,' vervolgt hij, 'zie: hoe snel wij leren, de westerse lessen zijn geslaagd geweest, wij zijn christenen, wat doet u hier nog? Het zal nu snel bekend zijn, door deze daad, hoe rap wij ons de nieuwe vaardigheden eigen maken. We nemen de gewoontes van deze kruisvaarders over en volgen hun voorbeeld; inmiddels zouden wij dus volgens jullie wetten bekeerd moeten zijn, maar bij jullie is nooit iets goed genoeg. Iedereen zou nu gelukkiger moeten zijn, dat we de essentie van het geloof begrijpen. Kruisvaarders worden onthoofd, zonder genade.' Saladin heeft zijn boodschap afgegeven.

In 1191 begon de derde kruistocht, de kritiek is dood, nieuwe strijders komen aan. Jeruzalem wordt heroverd en terugveroverd op de christenen, samen met het veld van Tiberias. In het jaar 1192 wordt er een wapenstilstand bereikt. Voortzetten van oorlog zou voor de kruisvaarders gelijkstaan aan zelfmoord; mensen vluchten naar de tunnels en havens. De kustlijn van Jaffa tot Tyrus ligt nog onder controle van de christenen. Degene die erin slaagt een boot te bereiken, zal in veiligheid zijn. 'Vluchten mensen, nu het nog kan, aarzel niet.' Velen vinden de dood. Keizer Barbarosso verdrinkt in een haastige vlucht, koning Richard Leeuwenhart werd gevangen genomen, en keert veel later, met veel tegenslag, terug naar Engeland.

De aanhang van Saladin groeit en groeit. Zijn volgelingen worden goed opgeleid, Saladin heeft tijd en geduld, hij deelt instructies uit: 'De legers van de paus zijn onze gasten niet meer, wie denkt dat hier nog iets te winnen valt

heeft mijn boodschap niet begrepen. Zonder haast zal ik meer weten te bereiken, hoe meer christenen komen, hoe meer gedood worden, hoe gunstiger voor onze toekomst, eens zal niemand nog terugkomen.' Bij zijn overlijden in 1193 liet Saladin 17 zonen achter. De troepen van de nieuwe sultans, op rij allemaal uit de erfelijke tak van Saladin, worden aanzienlijk uitgebreid en blijven in aantal toenemen. Muzelmannen uit Klein-Azië (Turkije) sluiten zich bij de sultan aan. Elke sultan toont hetzelfde geduld, 'wij wonen hier, wij zijn in het voordeel.' De paus is vastbesloten deze oorlog tegen de legers van de muzelmannen te winnen, hij kent de sultan niet, hier zelf een kijkje nemen doet hij niet maar niemand klaagt nog en de kruisridders hebben een gelofte afgelegd: trouw tot aan de dood, in gehoorzaamheid en met een beroepsgeheim.

Wat in 1033 met een verkenningstocht van pelgrims is begonnen zal nog tot 1307 voortduren. In dit jaar, 1307, houdt koning Philippe de Vierde, de Schone, voet bij stuk, 'met de kruisvaarders is het afgelopen.'

105 Het Heilige land

De sultan heeft alle tijd van de wereld. Richard Leeuwenhart had ooit Saladin verslagen bij Arsoef en had Caesarea veroverd, maar daarvan was niets meer te merken. Met moeite bereikten de vluchtenden de poorten van Tunis waar de dode lichamen van vluchtelingen zich opstapelden. De doorgang naar het westen van Europa was hier te nauw en levensgevaarlijk. 'Deze poort van de hel,' werd steeds beruchter. 'Dat is wat die vreemdelingen willen, de hel, ze krijgen deze in Tunis,' zegt de sultan. De troepen van de sultan hebben inmiddels een even beruchte reputatie verworven als die van de paus. Van Constantinopel en Egypte, van de havens in Alexandria tot de Zwarte Zee, klinkt dezelfde roep: 'Wie niet snel wegkomt uit dat levensgevaarlijke land, zal nooit meer terugkeren. Aan gevangenen doet niemand nog, iedereen wordt gedood. De toegangsweg tot de poort van Tunis wordt afgesloten; niemand komt hier nog voorbij om naar huis terug te keren. Als ratten in een val wordt naar andere vluchtwegen gezocht, weinigen lukt dit. De zesde kruistocht, 1248-1254, en de zevende kruistocht in 1270, werden een fiasco door ziekten en tekorten aan vrijwel alles wat men nodig had om te overleven. In Acco, in Palestina wachtten de kruisvaarders op versterking vanuit Rome, deze liet op zich wachten, hier werd hevig gevochten, Acco viel in 1291 in handen van de sultan, hiermee zou de oorlog voorbij moeten zijn.

De kruisvaarders hadden alles verloren, 'de paus zou zijn nederlaag moeten erkennen maar vechten tot aan de dood lijkt op een bevel,' kruisridders mogen niet vluchten.

De paus stuurt nieuwe legers. Elk leger van de paus is welkom, de sultan heeft geduld.

106 Dhaghelot

'Voel je je teleurgesteld, Dhya, nu je de eerste wedstrijd met 1-6, 2-6 hebt verloren?'

'Nee Dhaghy, ik heb prima gespeeld, maar mijn service is nog niet op orde.'

'Maar waarom heb je niet de moeite genomen om te komen kijken, Dhaghy?'

'Ik had een vermoeden dat je zou falen,' zegt Dhaghelot. 'Ik voel met je mee, Dhaghy, dit zou te zwaar voor je zijn geweest.'

'Maar waar was je wel?'

'De kruisridders hebben het zwaar, de beloning van hun werkgever is hen duidelijk aan het worden, ze weten nu wat het betekent: vechten tot aan de dood.'

'De apotheker heeft aangeboden onze zonen extra lessen te geven in alchemie, voor een voldoende. Dat gaat lukken, daarna mogen ze een baantje zoeken. Misschien iets in sport, ze zijn sterk en behendig. Ook schrijven ze mooie gedichtjes over de liefde, lesgeven in poëzie zou ook mooi zijn. Voor flora en fauna hebben ze de mooiste cijfers, laten we ook vandaag met hen de natuur in gaan, hersentjes moeten zich kunnen ontspannen.'

107 Philippe II Augustinus regeert van 1179-1223

Philippe de Tweede Augustinus begint zijn heerschappij in 1179 als hij zijn vader Lodewijk de Zevende opvolgt. Zijn naam August komt voort uit het feit dat hij in de maand augustus is geboren, toch weet hij zijn naam eer aan te doen. Hij had zich gecommitteerd om binnen de bisschoppelijke leer vriendschappen aan te knopen en te onderhouden, om een goede samenwerking mogelijk te maken. Hij had geen behoefte aan conflict; zijn ambitie was om binnen zijn feodale grondgebied vriendschappen uit te breiden.

Vlaanderen, Bourgondië en de Champagne hebben hun ontrouw bewezen, zij betalen geen belasting. De straten in Parijs zijn nu volledig geplaveid, de stad krijgt een muur.

'Er wordt gesproken over de hobby van de paus, of zijn verslaving, een obsessie waar geen brein meer achter zit?' Philippe weet het, 'ik dien te denken aan mijn koninkrijk maar ik moet met de derde kruistocht mee, 1189-1192, samen met Barbarosso en Richard Leeuwenhart.' Als Philippe terug is heeft hij geen nieuws, wie over de gevaren van de kruistochten praat brengt zichzelf in gevaar.

'Ik heb Chinon weer terug, onnodig veel mensen zijn gesneuveld, de gevangenen zijn weer vrij, niet allemaal overleefden, Jan was in een beest veranderd, deze manier van oorlog voeren kennen wij niet, met onze zwaarden is Jan uit zijn lijden verlost. De zoon van Jan, koning Henry de Derde, is nog te jong om hiervoor problemen te komen zorgen, hij is nog geen acht jaar oud. Normandië, het Angevijnse rijk van 'Angoulême,' Chinon, Vlaanderen, Holland, Maine, Touraine, Bourgondië en Aquitanië, de Auvergne, al deze gebieden behoren mij nu toe. Nee, niets is van mij zolang de andere partij dat niet ook zo ziet.'

Philippe weet het, 'zodra Engeland de chaos in eigen land heeft aangepakt zullen ze me ongetwijfeld opnieuw dwingen om paraat te staan met mijn troepen. Ik heb hier geen oplossing voor. Elke overeenkomst van vrede belandt bij de Engelsen in de prullenbak.'

Philippe laat een imposante muur rondom Parijs creëren en neemt de verantwoordelijkheid voor de wijdverspreide armoede op zich door de handel te bevorderen. Hij transformeert Parijs tot een ware hoofdstad. Binnenkort zal het Paleis van Justitie zijn deuren openen. 'Een grote menigte zal zich verzamelen bij het paleis om het bouwwerk van binnen te kunnen bewonderen voordat dit in gebruik wordt genomen. Een grote stroom van bezoekers zal zich langzaam voortbewegen in het ritme van de meute, de trappen op en af, twee stromen die elkaar tegenkomen tot het paleis zijn deuren weer sluit. Dat ik met bisschoppen samen kan werken en iets voor elkaar kan krijgen voor de stad is op zich al een aardverschuiving,' zegt Philippe, 'ik kan weer met mijn donkere mantel over straat en plannen maken.'

In Duitsland is keizer Henry de Zesde van het Roomse Rijk overleden (1190-1196), de opvolger van keizer Barbarosso. In het hele land breken opstanden uit, 'wie voor de paus is, is per definitie tegen het volk, we willen geen keizer meer, het volk is tegen een keizer, die per definitie op de hand van Rome is.'

Nu, na een vacuüm van 24 jaar, regeert de Duitse keizer Frederik de Tweede van het Roomse Rijk: 1220-1250, hij is op de hand van het volk. Frederik is van plan de paus te instrueren in een logisch gebruik van de taal. Hij zal uitdagende spelletjes met hem spelen om te laten zien hoe je vriendschappen kunt sluiten en weer kunt kwijtraken, door opzettelijk tegen te werken. Vervolgens zal hij de paus uitleggen hoe prachtig het menselijk brein kan zijn wanneer het goed wordt gevoed en verzorgd met eerlijke informatie, hoe schitterend de geest is wanneer deze zich zelfstandig kan ontplooien, en hoe overbodig priesters feitelijk zijn. Hij heeft Fiore begrepen. 'Het zou geweldig zijn als mensen de gelegenheid kregen om hun brein te leren gebruiken om te fantaseren, hoe ze het beste van zichzelf konden ontdekken, daar begint ieders ontwikkeling mee. Hoe blij mensen zouden zijn als ze niet voortdurend in angst hoefden te leven om vrijuit te praten.'

Frederik is positief: 'Als de paus mij niet begrijpt ga ik hem, bij hem thuis, enkele begrippen bijbrengen hoe je vrienden maakt, vrienden begrijpen elkaar doorgaans beter.'

Frederik begrijpt hoe hij de paus kan sarren; dat is wat hij voortdurend doet.

'Dit kan verkeerd aflopen,' zegt Philippe in Frankrijk. Philippe keek met grote bewondering naar deze slimme man: 'Frederik had alle filosofen gelezen en een gedegen studie afgemaakt, hij is een wijs man en filosoof. Hoewel Frederik de Tweede veel vrienden heeft, zijn ze niet afkomstig uit religieuze kringen; hij is een vrijdenker, net zoals ik,' zegt Philippe. Frederik verzet zich tegen de politieke macht van de paus en tegen het weinige wat hij zelf te vertellen heeft als keizer. Hij kan geen wet maken om dit te veranderen zonder toestemming van Rome. 'Parijs wordt de bestemming bij uitstek voor wie vooruitkijkt, naar de toekomst. Lekenmonniken en kruisvaarders komen hier studeren, een groeiend aantal mensen komt hier studeren.' Philippe is tevreden. Met grote voorzichtigheid durfden mensen opnieuw vreugde te ervaren wanneer ze zich op straat bevonden. De dorst naar kennis en wetenschappelijk inzicht is niet meer te stuiten. 'De vakken waar de doodstraf op staat zal ik op een andere manier bij mensen moeten brengen.'

Philippe ervaart tevredenheid in het land. Hij stond toe dat in het hele land een enorme hoeveelheid aan kerken werd gebouwd. Philippe zijn laatste reis voert uiteindelijk in het jaar 1223 naar de rustplaats in St. Denis. Zijn zoon Lodewijk de Achtste, 1223 - 1226, volgt hem op.

108 Franciscus van Assisië, italië, 1181-1226

In de kring van de eerwaardige bisschoppen en de paus te Rome voelt Franciscus van Assisi zich op zijn plaats; hier is de vergadering bijzonder sfeervol, hij is verkozen tot bisschop. Hij geniet van de vergaderingen en is uitverkoren om naar het Heilige Land te gaan voor een kruistocht. Franciscus arriveert in het Heilige Land, maar kan nergens een gelegenheid ontdekken om goede daden te verrichten. 'Dit zijn oorlogsgebieden, dat had ik niet verwacht. Moet ik hier heilig water gaan verkopen? Geen enkele activiteit is hier opwekkend; alles staat hier stil, mensen doden elkaar, wie gaat er dan nog bidden?' Verdwaasd en ook een beetje bang kijkt hij om zich heen, 'heeft men het hier op mij gemunt?' Plotseling wordt hij bij zijn armen vastgegrepen. 'Ga met ons mee, we moeten vluchten. Kom, als je je leven wilt redden, elke seconde kan fataal zijn. Volg ons, wij kennen een route die naar Venetië leidt, ver weg van deze plek, daarna kun je weer naar Rome reizen.'

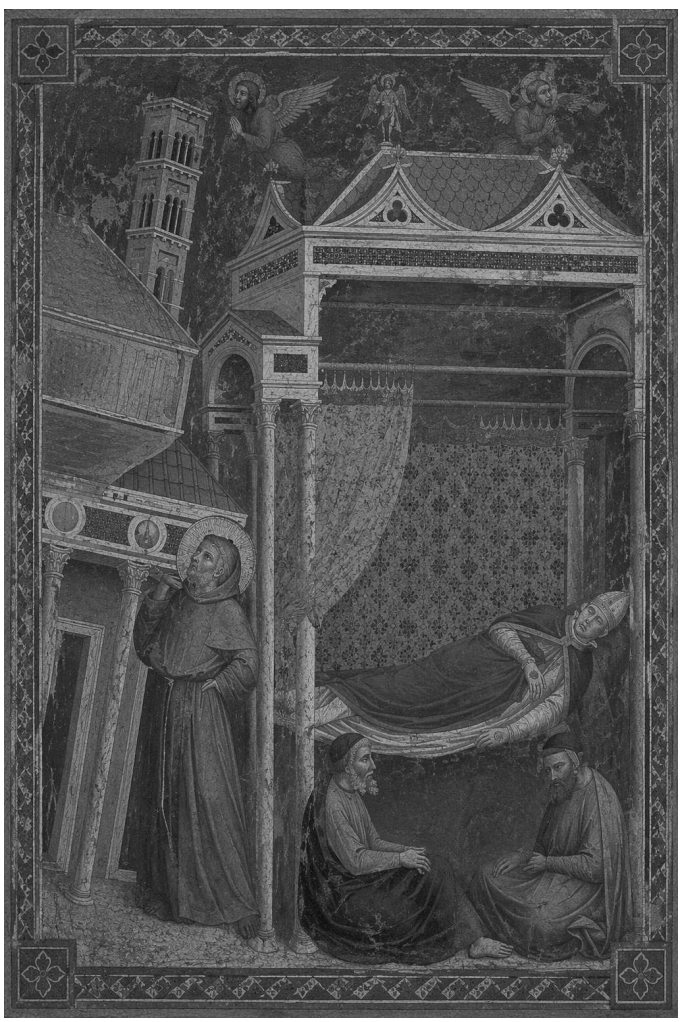
Het is het jaar 1220: In Venetië weet Franciscus zijn weg naar het vertrouwde Rome terug te vinden. Zich niet bewust van de blijdschap die zijn afwezigheid hier teweeg heeft gebracht speurt hij toch enige veranderingen. Ondanks dat mengt hij zich met opgewekt gemoed weer onder de bisschoppen, buiten hem om is het onrustig, daar wordt gepraat. 'Die vreemde vogel is weer terug, hij heeft het gered,' fluisteren de bisschoppen als hij dit niet horen kan. Na enige tijd begint het om hem heen te gonzen. 'Geen enkele persoon vertelt mij iets,' oppert Franciscus, 'het lijkt of ik buitengesloten word.' Dit klopte. In hun midden klonk een fluistering over verraad, zo hoorde hij, 'maar wie?' Met grote urgentie hebben de paus en de bisschoppen een vergadering bijeengeroepen zonder Franciscus. 'Dit kan gewoon niet anders dan verkeerd aflopen,' hier zijn zij die vergaderen het onderling over eens, 'dit moet wel eindigen in een explosie.' Iedereen is zich bewust wie het onderwerp is. Ze spreken door elkaar heen. 'Een bisschop onder ons heeft zijn eigen standpunt gevormd, dit laten we niet toe. Franciscus? Dit is volstrekt onacceptabel. We roepen hem ter verantwoording.'

Franciscus is voor de vergadering uitgenodigd waar hij zichzelf moet verantwoorden. Hij benadrukt dat mensen vriendelijk voor elkaar moeten zijn, zijn standpunt is onwrikbaar. Hij heeft al verschillende keren te horen gekregen, bedoeld als waarschuwing dat die verantwoordelijkheid van goed doen voor burgers niet de zijne mocht zijn. Franciscus blijft vasthoudend kiezen voor de zorg en hulp die mensen nodig hebben. De vergadering is ten einde. Buiten Franciscus om wordt ijverig gesproken. 'Deze gedachte van goed doen zou hier

moeten resulteren in de dood, anarchistische ideeën aan het pauselijke hof zijn een zeer onwelkome aangelegenheid.' De bisschoppen sparen zijn leven, maar beweren dat hij Rome moet verlaten. 'Dan hoeft hij niet te sterven. We zenden hem naar Assisi, waar hij zijn passies kan uitleven van goed doen. We houden hem goed in de gaten, zodat hij niet opnieuw onze richting uitkomt.'

'Vijanden keren altijd weer terug,' riep men in de verwarring die was ontstaan. 'Franciscus zou verstandig moeten zijn.'

Franciscus is opgelucht, 'ze hadden het op mij gemunt, ik mag blij zijn dat ik ongedeerd ben gebleven.' Hij is verstandig, hij verlaat Rome zodra hij zijn

Franciscus stut de muur van Rome

schamele pakketje aan eigendommen heeft ingepakt, 'men zou op andere gedachten kunnen komen.' Pas later, goed en wel in Assisi, besefte hij de ernst van de situatie. 'Ik ben ternauwernood aan de dood ontsnapt.' Al die weelde mist hij niet, al die vertrekken vol Byzantijnse kunst, Egyptische kunst en nog veel meer aan kunstschatten bracht hem weer bij zichzelf; 'armoede is geen schande, maar iets dat aangepakt dient te worden.' In Assisi omringt hij zich met mensen die het zwaar hebben en in versleten kleding gehuld zijn. Hij maakt kennis met de armoede van heel dicht bij. In dit proces van mensen om zich heen verzamelen betrekt hij zowel de natuur als de dieren; dit biedt de mogelijkheid om gezamenlijk te leren genieten van wat de aarde schenkt. Door een positieve instelling kunnen de gedachten wellicht weer duidelijker worden, waardoor deze mensen beseffen dat de armoede niet hun schuld is. Hij heeft de werken van Joachim van Fiore bestudeerd. Hij geeft de behoeftigen wat hij kan missen, anderen geven hem wat ze kunnen missen. Na gehoord te hebben over de manteldragers, is hij nu vastbesloten om op zijn eigen manier bij te dragen aan hulp bieden aan mensen die zich verlaten voelen door hun armoede en nauwelijks te eten hebben.

Een nieuwe energie komt vrij, mensen praten weer. Dit alles valt Rome zwaar, hij wordt als een doorn in hun oog ervaren. 'We houden hem in het oog; deze zwerver moet weten dat hij met ons te maken heeft als hij overlast veroorzaakt. Hij is zich bewust van onze grandeur, als hij niet oppast met zijn woorden, zal hij daar de gevolgen van ondervinden.' Een bisschop verklaarde dat hij geen bedreiging voor ons vormt, dit nieuws is goed gevallen bij de paus. Spionnen hebben al gerapporteerd dat hij niets noteert en zich richt op prediken over de natuur. 'Mensen vinden dit mooi, hij heeft geen interesse meer in Rome. We laten hem met rust,' zegt de paus.

Elke dag komt er een groeiend aantal volgers van Franciscus bij, zijn ideeën hebben hun weg gevonden in het hart van deze mensen die zich Franciscanen noemen. 'Mensen kunnen niet zonder de natuur en armoede delen blijkt een waardevolle oplossing te zijn wanneer iemand het alleen niet kan.' Assisi ontwikkelt zich tot een belangrijk bedevaartsoord, waarbij de waarden van het humanisme verder worden uitgedragen. Mensen tonen creativiteit en het hebben van medemenselijkheid straalt iets positiefs uit. Ze genieten vol energie van elkaars vreugde. Helpen en delen met de minderbedeelden geeft een verkwikkende ervaring. Elektromagnetische golven brengen weer levendigheid op de gezichten van velen die langzaam uit een diep dal vandaan kwamen en nu weer onder de mensen zijn. De kinderen rennen vrolijk achter hun moeders aan, met blije, kleurige wangetjes, de armoede en

honger zijn hiermee niet verdwenen, maar zich energiek blijven voelen doet wonderen. Verhalen worden van generatie op generatie doorverteld door hen die zich hier ook iets over herinneren uit verhalen. De geheimen over Rome zijn uitgelekt, in Rome zou men in grote luxe leven wat op zich niet echt nieuws is, dit doen bisschoppen ook, maar dat zij Franciscus hadden verketterd kwam hard binnen, zelfs na jaren nog.

109 De Federatie

'Mensen verdienen een rechtvaardig drama, met een oorzaak waarin ze zich kunnen herkennen,' stelt Osiris, de god van het goede.

'Tegen het boze kan niet iedereen op,' merkt Seth op, de god van het kwaad.

Volgens Nephtis, de godin van de dood, is het zo dat niet iedereen kan zegevieren.

'Donkere wolken zullen vluchtenden aanwijzingen geven waar ze zeker niet naartoe moeten gaan,' zegt Sjoe, de god van de wind, 'jongeren hebben telkens weer plezier als ze zichzelf overwinnen,' voegt hij hieraan toe.

'Overwinningen zouden we bij de natuur moeten laten,' zegt Geb, de god van de aarde.

'Treur niet om autocraten, zij leren om met een nederlaag om te gaan,' stelt Tefnoet optimistisch, de god der wateren en tranen zwijgt weer.

Noet, de god van de hemel, zegt: 'Een tijdje minder doden opnemen zou me goed doen.'

'Nee,' zegt Osiris, de god van het goede, 'wij verstaan de kunst voor allen goed te zijn, ik kan je helpen.'

'Laten we terugkeren naar het universum,' zegt Athoum, de oppergod.

110 Dhaghelot

Dhaghelot is ervan overtuigd: 'Als je iemand over je schouder hoort fluisteren, in je oor, zonder die persoon te zien, let dan goed op; het zou wel eens je begeleider kunnen zijn, degene die je door moeilijke tijden en mooie momenten loodst, bij hoog en laag tij, in tijden van wanhoop, uitdaging en succes, iemand die je probeert iets aan kennis over te brengen, vanuit de andere wereld,' Dhaghelot kijkt achterom; 'Nee, de aliën is er nu niet, misschien

doe ik alles wel goed. Ik verkies bovendien om met bepaalde types geen te nauwe samenwerking aan te gaan, omdat ze altijd denken het beter te weten. Die begeleider, deze vreemde figuur, mijn gids, die bemoeial lijkt het al een tijdje af te laten weten. Ik ben blij voor anderen, als hij alles beter weet, want zijn bedoelingen lijken oprecht. De laatste keer dat hij mijn oor zocht liet hij weten dat er een droogte aankomt, we moesten op het land gaan werken om een extra oogst in voorraad te hebben. Die voorraad is er nu en de droogte ook, sindsdien hoor ik niets meer van hem.'

Dhya leunt luisterend tegen de keukentafel en strijkt met haar hand door haar haren. 'Tegen wie praat je Dhaghy?'

'Tegen mezelf Dhya, ga jij je ook al bemoeien?'

'Nee Dhaghy maar ik geloof dat we er goed aan gedaan hebben de voorraden goed en op tijd aan te vullen. We zijn blij met je Dhaghy dat je ons gewaarschuwd hebt.'

Dhaghelot bereidt de tafel voor vier personen.

'We zijn beiden gezakt voor het examen alchemie,' hiermee vallen de zonen met de deur in huis.

'Ah,' zegt Dhaghelot, 'jullie maken steeds dezelfde fout, luister naar je gids, doe wat hij zegt, hij heeft altijd gelijk, dan hadden jullie misschien beter je best gedaan.'

'Dat denken we niet paatje, we hebben heel erg ons best gedaan.'

'Waarmee?'

'Naar onze gids luisteren.'

111 Frankrijk, Lodewijk de Achtste, heerser van 1223 tot 1226

Als zijn vader, Philippe de Tweede, in 1223 overlijdt, is de kwetsbare Lodewijk pas acht jaar oud. Reims is de kroningsstad geworden, zo zal het de komende eeuwen blijven gaan, hier wordt Lodewijk gekroond.

Lodewijk wijdt zich, als hij klaar is met zijn studie, actief aan staatszaken. Hij slaagt erin om provincies en steden aan zich te binden, maar dit is niet zonder strijd gebeurd; de steden zijn bolwerken van bisschoppelijke ontrouw aan de koning en zo ondervond hij grote tegenstand. In Europa is tussen 1224-1226 een ernstige hongersnood uitgebroken, de gevolgen hiervan zijn dramatisch, velen overleven dit niet. Lodewijk zelf blaakt van energie ondanks zijn zeer zwakke gezondheid, hij heeft plannen, hij gaat op veldtoch-

ten, steden gaat hij voor zich winnen. Volgens zijn adviseurs, waaronder een arts, is het beter voor Lodewijk om meer acht te slaan op zijn gezondheid, hij is kwetsbaar, een veldtocht kan hem fataal worden. Fataal of niet, Lodewijk weet dat het leven kort kan zijn en dat hij alle tijd die rest zo goed mogelijk moet benutten. Hij weet Toulouse en Avignon aan zich te binden in een periode dat de zesde kruistocht vertrok naar het land van de sultan.

Een epidemie van buikgriep raast door Frankrijk, Lodewijk raast met troepen naar provincies in het zuiden. Het verenigde Normandië blijft een autonoom hertogdom dat loyaal en vriendschappelijk verbonden blijft met Frankrijk, belasting betalen doen ze niet. Spionnen loeren overal, Lodewijk wil zo graag dat studenten een goede kans krijgen om zich volledig te kunnen ontplooien in de vakken die ze zelf kiezen en zonder de censuur, zelfs in het geheim studeren kan fataal aflopen. 'Ik kan alleen maar waarschuwen, wees voorzichtig.' Honger en ziekte teisteren het land en eisen hun tol. Mislukte oogsten door droogte zijn niet te voorkomen geweest, ondervoeding maakt de mensen kwetsbaar. Lodewijk de Achtste laat zich niet afleiden door voorspellingen en orakels, noch door mediums en sterrenwichelaars, hij weet dat zijn dagen zijn geteld, hij is ziek, hij is op de hoogte van de dysenterie waaraan hij lijdt en bovendien: 'al die 'helpers', zij kunnen zich beter stilhouden, spionnen loeren overal. Stop met geheime studies,' is zijn opdracht. Zij die vooruit willen, de middeleeuwen uit, zijn niet te stoppen. 'Mijn prioriteit ligt nu volledig bij mijn gezondheid.'

Lodewijk de Achtste komt van een veldtocht terug in zijn paleis, zijn toestand verslechtert snel, hij overlijdt in 1226. Bianca van Castilië, zijn echtgenote, uit de tak van Aleanore van Aquitanië, wordt regentes van hun 12-jarige zoon, koning Lodewijk de Negende. Hij is familie van de kleinzoon van Aleanore van Aquitanië, koning Edward de Derde van Engeland, de zoon van Jan zonder Land.

Lodewijk de Negende en Edward stellen een goede familieband op prijs. Lodewijk de Negende bewondert keizer Frederik, dat is alles. Hem openlijk steunen komt niet in hem op.

112 Duitsland, keizer Frederik de Tweede van het roomse, geb. 1193, Reg. 1220 -1250

Als keizer Frederik de Tweede in 1224 weigert deel te nemen aan een kruistocht is Saladin al sinds 1193 opgevolgd door nieuwe sultans, allen uit zijn

stamboom en leiders van enorme legers. Frederik wil besturen en verleent enkele kantons in Helvetië, die door de Bourgondiërs permanent in het nauw gedreven worden, bepaalde privileges via oorkondes, die hen een zekere mate van autonomie waarborgen. Deze kantons hadden hem een brief geschreven en hem daarin om hulp gevraagd in kwesties van ernstige onderdrukking en de zeer onrechtvaardige behandeling van belastingdruk. Volgens deze oorkondes zou de hertog van Bourgondië een stapje terug moeten zetten. Frederik handelt en beslist zonder overleg te plegen met de paus. Behalve de mededeling dat hij niet mee ging werken aan onwenselijke tactieken die daar, ver weg, door kruisvaarders werden toegepast, liet hij het hierbij. De paus spreekt de vloek over hem uit om zijn eigenzinnige wijze van handelen. De oorkondes werken de plannen van de hertog van Bourgondië tegen, de Helvetiërs zijn lijfeigenen en niets anders dan dat. 'Dit volk verdient geen enkele steun,' zucht Rome, 'zij moeten belasting betalen, en niets anders dan dat.' De hertog lijkt af en toe machteloos te staan tegenover dit eigenwijze volk: 'zij buigen alleen als ze oogsten of een huilend kind in hun armen willen nemen, maar niet voor hun bezetter.'

Het is het jaar 1227, Frederik wordt door zijn irritante gedrag in de ban gedaan. Frederik negeert de excommunicatie, toch vertrekt hij in hetzelfde jaar in 1227 met wijze vrienden op kruistocht naar Syrië, en wordt daar door zijn bijzondere diplomatie koning van Jeruzalem. Als Frederik aankomt in Syrië maakt hij kennis met de sultan en zijn leger. Volgens Frederik is er geen reden waarom we niet van elkaar zouden kunnen leren, met die gedachte en deze woorden slaagde hij erin de sultan te overtuigen dat het hem menens is om vriendschap met hem en zijn volk te sluiten, 'wat hier gebeurt is te onmenselijk, dit moet stoppen.' Frederik krijgt de mogelijkheid om met verschillende wijze mannen te praten. In Jeruzalem knoopte Frederik contacten aan met wetenschappers en filosofen om de ontwikkeling van het land te kunnen bespreken en helpen bevorderen, op verschillende niveaus. Kruisvaarders luisteren graag naar hem en leren van hem. Frederik omringde zich met intellectuelen, grootmeesters en andere wijze mannen om de uitdagingen van het land met hen te bespreken, het ligt hem duidelijk in de aard om te leiden. Frederik heeft vele vakken gestudeerd, hij is een wijze man, mensen die niet kunnen praten vanuit hun ziel, de waarheid omzeilen, zoals huichelaars en kruipers, dezen staan hem niet aan, tenzij ze willen leren dat er ook andere wegen zijn om iets te bereiken, en vooral, 'Wat wil iemand bereiken?' Dit antwoord vervulde hem met afschuw als wat hij zag

het antwoord was. 'Heeft men hier niets anders meer te doen dan hoofden afhakken of mensen verminken?' De sultan gaat met Frederik samenwerken.

'In dit land wonen mensen en niets meer of minder dan dat,' zo stelt Frederik. De sultan houdt van filosoferen, hij is zelf een wijs man, hij kan communiceren. Frederik heeft Fiore bestudeerd en begrijpt hoe de menselijke geest verlangt naar positieve prikkels. 'Angst zou niet zichtbaar moeten zijn in de blikken van mensen. Diegene die hier op bezoek is, de kruisvaarder, dient zich te houden aan de regels van de gastheer; de sultan.' Er vindt een uitwisseling van ideeën plaats, de sultan is nu ook op de hoogte van Fiore. 'Mensen moeten mensen blijven. De groei en ontwikkeling van mensen staat centraal; het belang van een geweldloze opvoeding wordt benadrukt. Kinderen nemen alles in zich op, een positieve benadering is van groot belang voor een evenwichtige toekomst.' De sultan is dezelfde mening toegedaan. De kruisridders luisteren met nieuwe verbazing. De handelsroutes vertellen het nieuws: 'Er is tijdelijk vrede in het verre land van de sultan. Keizer Frederik heeft vriendschap gesloten met de sultan.' Voor niemand blijft nog iets geheim.

'Wat?' buldert men in Rome, 'vriendschap? Met ketters?' De paus is hier absoluut niet van gediend. 'Wat zeg je?' buldert de paus tegen zijn gezant. 'Frederik, die ketter, en de sultan zijn vrienden? Hij is in staat om de kruisridders en grootmeesters aan zijn zijde te krijgen om samen op te trekken in hun plannen, allen eensgezind? Deze ketters dienen allemaal bestreden te worden, ze verdienen straf.'

Frederik heeft het al begrepen, niets ontsnapt aan zijn aandacht, hij moet vluchten. Wat hem ontsnapt is het doel van de paus, geen enkel pauselijk leger zal het nog van de sultan winnen, 'Het kan niet zijn dat dit aan Rome is ontsnapt.' Frederik heeft tijd nodig gehad als hij zeker weet: 'Hier zit geen brein meer achter. Een leger van de paus is al onderweg?' Frederik ontsteekt in ongeloof: 'Wat ik hier doe zou de taak van de paus moeten zijn. Diegene in Rome, die niet in staat is om zelfs maar een enkele intellectuele gedachte te vormen, zou beter zijn mond kunnen houden.' De paus stuurt een troepenmacht om op de eerste plaats Frederik uit te schakelen, daarna al zijn vrienden. Deze troepen weten door Tunis heen te komen en bereiken na een lange reis Jeruzalem. Frederik was voorbereid, de sultan is op de hoogte, de geleerden en wetenschappers betreuren dit ten zeerste evenals de sultan. Als de troepen van de paus aankomen zijn Frederik en zijn leger al vertrokken, een valkuil ligt open. De sultan staat weer ver verwijderd achter een heuvel-

top. Hij observeert, hij heeft tijd en geduld, de oorlog is weer in volle gang, niemand komt Tunis nog door om het land te ontvluchten.

Frederik keert terug naar Duitsland. In Duitsland pakt hij zijn functie van keizer weer op. 'Deze brutale vlerk begrijp ik niet,' zegt de paus, 'Hij heeft zich als vijand van Rome gedragen.' Het is het jaar 1240, Frederik gaat nu voor de tweede keer in de ban. Frederik is niet meer onder de indruk van de paus, de werking van die breinen daar verdient een nieuwe aanpak.

'Het heeft geen zin deze roedel in Rome manieren te leren en de kunst van het communiceren bij te brengen, over bijvoorbeeld hoe blij mensen worden als ze als dusdanig worden erkend. Ik ben nog keizer,' zegt hij, 'dus ik mag mijn opvolger aanwijzen,' laat hij de paus weten. Hij benoemt zijn zoon tot keizer van het Roomse Rijk. Ook hiermee neemt de paus geen genoegen. 'Goed,' zegt Frederik, 'mijn zoon neemt mijn staatszaken waar, en ik, de keizer, kom op bezoek in Rome.' Hij vertrekt met een legertje en ziet geen andere keuze dan in de buurt van de paus te gaan wonen. Vervolgens heeft hij geen andere ideeën dan hier met zijn legertje de paus te blijven provoceren, zowel binnen als buiten: 'Deze man met weinig humane eigenschappen verdient te weten hoe het is als mensen niet als mensen worden erkend. Ik ben zijn gast, een keizer, en goede manieren van zijn kant zouden ons beiden goed doen.' Nu wordt de paus gedwongen zich met onderwerpen bezig te houden die intellectueler zijn dan de ban in plaats van alle filosofische werken proberen te vernietigen.

'Hiermee bescherm ik hem tegen het kwaad en zichzelf, deze man begon storend te worden. Wie niet de filosofische diepte op wil zoeken naar de wil te communiceren over onrecht verdient een grondige kennismaking met zijn vijand, een filosoof.' Wat zich precies allemaal heeft afgespeeld is niet helder, het bezoek zou tenminste enkele maanden geduurd kunnen hebben. In 1241 overlijdt de paus. Het pauselijke ambt blijft enkele jaren vacant.

Frederik vertrekt weer met zijn leger naar Duitsland, het land is in een wanordelijke staat, hier is niet geregeerd, de zoon van de keizer en het volk lagen elkaar niet, men is op zoek naar een koning en geen keizer. Het land vervalt in een langdurige anarchie, een verbannen keizer dienen is gevaarlijk, maar Frederik blijft aanwezig, hij is een leider. Zolang de ban blijft bestaan kunnen mensen uit angst voor represailles hem niet dienen. Ook zij zullen veroordeeld worden met mogelijk de doodstraf, hekserij of ketterij zal het vonnis zijn. Frederik begrijpt dat, hij werkt door. De strijd om zijn opvolging komt niet op gang. Het volk lijkt weg te zinken in een vreemde gemoedstoestand maar blijft actief en creatief, ze leren zichzelf kennen en zijn blij met